ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 19.6.2024
COM(2024) 602 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Βουλγαρίας

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 602 final}

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Βουλγαρίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου[1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[2], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως για να προωθήσει την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και να καταστήσει τις οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της ΕΕ και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

---

1 ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

(2) Ο κανονισμός REPowerEU[3], που εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της ΕΕ από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν θα βοηθήσει να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της ΕΕ, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση.

(3) Στις 16 Μαρτίου 2023, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030»[4] με σκοπό την τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής και τη δημιουργία συνθηκών-πλαισίου για την ενίσχυση της ανάπτυξης. Η ανακοίνωση πλαισιώνει την ανταγωνιστικότητα με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους κινητήριους μοχλούς. Μεταξύ αυτών των κινητήριων μοχλών, η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, η έρευνα και η καινοτομία, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, καθώς και η ενιαία αγορά, αναδεικνύονται ως πρωταρχικές προτεραιότητες πολιτικής για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν οι σημερινές προκλήσεις παραγωγικότητας και να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της. Σε συνέχεια της εν λόγω ανακοίνωσης, η Επιτροπή εξέδωσε, στις 14 Φεβρουαρίου 2024, την ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα[5]. Η έκθεση αναλύει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, παρακολουθώντας τις ετήσιες εξελίξεις βάσει των εννέα κινητήριων μοχλών ανταγωνιστικότητας που καθορίστηκαν.

(4) Στις 21 Νοεμβρίου 2023, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024[6], η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 22 Μαρτίου 2024, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της έρευνας με βάση τις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 21 Νοεμβρίου 2023, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2024, στην οποία η Βουλγαρία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν ή ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ, η οποία εκδόθηκε από το Συμβούλιο στις 12 Απριλίου 2024, καθώς και την πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024 όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 11 Μαρτίου 2024.

(5) Στις 30 Απριλίου 2024, τέθηκε σε ισχύ το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τον νέο κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου. Περιλαμβάνει

---

3 Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

4 COM(2023) 168 final.

5 COM(2024) 77 final.

6 COM(2023) 901 final.

επίσης τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την εφαρμογή της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, καθώς και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ σχετικά με τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών[7]. Οι στόχοι του νέου πλαισίου είναι η βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους και η βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη μέσω σταδιακής δημοσιονομικής εξυγίανσης, καθώς και μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Προωθεί την εθνική ανάληψη ευθύνης και επικεντρώνεται περισσότερο σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια περιλαμβάνουν τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις ενός κράτους μέλους και καλύπτουν χρονικό ορίζοντα προγραμματισμού τεσσάρων ή πέντε ετών ανάλογα με την κανονική διάρκεια της εθνικής κοινοβουλευτικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών[8] στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια θα πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία το αργότερο έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ΑΕΠ, καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του δημόσιου ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί κατά τρία έτη κατ' ανώτατο όριο. Στις [21 Ιουνίου] 2024, η Επιτροπή, προκειμένου να στηρίξει την κατάρτιση των εν λόγω σχεδίων, θα παράσχει στα κράτη μέλη καθοδήγηση σχετικά με το περιεχόμενο των σχεδίων και τις μετέπειτα ετήσιες εκθέσεις προόδου τις οποίες θα πρέπει να υποβάλουν και, σύμφωνα με το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, θα τους διαβιβάσει τεχνική καθοδήγηση σχετικά με τις δημοσιονομικές προσαρμογές (πορείες αναφοράς και τεχνικές πληροφορίες, κατά περίπτωση). Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποβάλουν τα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2024, εκτός εάν το κράτος μέλος και η Επιτροπή συμφωνήσουν να παρατείνουν την προθεσμία για εύλογο χρονικό διάστημα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων τους και τη διαβούλευση με ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα, τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς, κατά περίπτωση.

---

7 Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1264 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) και οδηγία (ΕΕ) 2024/1265 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/85/ΕΕ σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

8 Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2024 (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). «Καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

(6) Το 2024 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020, 2022 και 2023 παραμένουν εξίσου συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(7) Στις 15 Οκτωβρίου 2021, η Βουλγαρία υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού. Στις 4 Μαΐου 2022, το Συμβούλιο εξέδωσε την απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Βουλγαρίας[9], η οποία τροποποιήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2023 σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 με σκοπό να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη[10]. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από απόφαση της Επιτροπής, η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, ότι η Βουλγαρία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(8) Στις 30 Απριλίου 2024, η Βουλγαρία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 και το οικείο πρόγραμμα σύγκλισης 2024, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Βουλγαρίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(9) Στις 19 Ιουνίου 2024, η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2024 για τη Βουλγαρία[11]. Αξιολόγησε την πρόοδο της Βουλγαρίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2023 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Βουλγαρίας. Με βάση την ανάλυση αυτή, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς

---

9 Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 4ης Μαΐου 2022, για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Βουλγαρίας (8091/22).

10 Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης της 4ης Μαΐου 2022 για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Βουλγαρίας (15837/2023).

11 SWD(2024) 602.

και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Βουλγαρίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(10) Με βάση στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat[12], το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Βουλγαρίας μειώθηκε από 2,9 % του ΑΕΠ το 2022 σε 1,9 % το 2023, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε από 22,6 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2022 σε 23,1 % στα τέλη του 2023.

(11) Στις 12 Ιουλίου 2022, το Συμβούλιο συνέστησε[13] στη Βουλγαρία να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει το 2023 ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής[14], λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Συνέστησε στη Βουλγαρία να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Βουλγαρία να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της Ένωσης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, το 2023 ο δημοσιονομικός προσανατολισμός[15] ήταν σε γενικές γραμμές ουδέτερος, στο 0,0 % του ΑΕΠ. Το 2023 η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) είχε γενικά ουδέτερη συμβολή ύψους 0,2 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό. Σε αυτήν περιλαμβάνεται το μειωμένο κόστος των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης (στοχευμένων και μη) για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, ως απάντηση στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας (κατά 1,3 % του ΑΕΠ). Περιλαμβάνεται επίσης το υψηλότερο κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντα άτομα από την Ουκρανία (κατά 0,3 % του ΑΕΠ). Οι κύριοι παράγοντες αύξησης των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) ήταν οι πρόσφατα νομοθετημένες αυξήσεις σε συντάξεις και μισθούς. Συνολικά, η αύξηση των εθνικά

---

12 Eurostat — Δείκτες ευρώ, 22.4.2024.

13 Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Βουλγαρίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2022 της Βουλγαρίας (ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 11).

14 Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Βουλγαρίας το 2023, που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση του δημοσιονομικού προσανατολισμού, εκτιμάται σε 10,1 % σε ονομαστικούς όρους, με βάση τον 10ετή μέσο πραγματικό ρυθμό δυνητικής ανάπτυξης και τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2023.

15 Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων (και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την κρίση της νόσου COVID-19) και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης.

χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών το 2023 ήταν σύμφωνη με τη σύσταση του Συμβουλίου. Οι δαπάνες που χρηματοδοτήθηκαν από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και από άλλα ταμεία της ΕΕ ανήλθαν στο 1,2 % του ΑΕΠ το 2023. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις ανήλθαν στο 2,7 % του ΑΕΠ το 2023, ποσοστό που συνιστά ετήσια αύξηση κατά 0,8 εκατοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με το 2022. Η Βουλγαρία χρηματοδότησε πρόσθετες επενδύσεις μέσω του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της ΕΕ. Η Βουλγαρία χρηματοδότησε δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, όπως επενδύσεις σε εγκαταστάσεις και επιχειρηματικά μοντέλα για τη χρήση των αποβλήτων ως πόρου για τη στήριξη της κυκλικής οικονομίας, καθώς και επενδύσεις για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης και τη στήριξη της αποτελεσματικής προστασίας των φυσικών οικοτόπων και των προστατευόμενων ειδών, οι οποίες χρηματοδοτούνται εν μέρει από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της ΕΕ.

(12) Οι βασικές προβολές του προγράμματος σύγκλισης 2024 μπορούν να συνοψιστούν ως εξής. Σύμφωνα με το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 3,2 % το 2024 και κατά 2,7 % το 2025, ενώ ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 2,4 % το 2024 και 2,8 % το 2025. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να αυξηθεί σε 3 % του ΑΕΠ τόσο το 2024 όσο και το 2025, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 25 % έως τα τέλη του 2024 και σε 27,3 % έως τα τέλη του 2025. Μετά το 2025 το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να μειωθεί σε 2,8 % του ΑΕΠ το 2026 και να αυξηθεί ξανά σε 3,0 % το 2027. Επομένως, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να μην υπερβεί την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτει το πρόγραμμα. Αντίστοιχα, μετά το 2025, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί σταδιακά σε 30 % το 2026 και σε 30,7 το 2027.

(13) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 1,9 % το 2024 και κατά 2,9 % το 2025, και ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ θα διαμορφωθεί σε 3,1 % το 2024 και 2,6 % το 2025.

(14) Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπεται δημόσιο έλλειμμα ύψους 2,8 % του ΑΕΠ το 2024, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 24,8 % έως τα τέλη του 2024. Η αύξηση του ελλείμματος το 2024 απηχεί κυρίως τις δαπάνες για συντάξεις και μισθούς. Με βάση τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι συσταλτικός κατά 0,3 % του ΑΕΠ το 2024.

(15) Δαπάνες ύψους 0,4 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας το 2024, έναντι 0,1 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα καταστήσουν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο και το χρέος της γενικής κυβέρνησης της Βουλγαρίας.

(16) Στις 14 Ιουλίου 2023, το Συμβούλιο συνέστησε[16] στη Βουλγαρία να διασφαλίσει συνετή δημοσιονομική πολιτική, ιδίως περιορίζοντας την ονομαστική αύξηση των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών[17] το 2024 σε ποσοστό που να μην υπερβαίνει το 4,6 %. Κατά την εκτέλεση των προϋπολογισμών τους για το 2023 και την κατάρτιση των σχεδίων δημοσιονομικών προγραμμάτων τους για το 2024, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λάβουν υπόψη ότι η Επιτροπή θα πρότεινε στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες της Βουλγαρίας προβλέπεται να αυξηθούν κατά 6,2 % το 2024, ποσοστό που είναι υψηλότερο από τον συνιστώμενο μέγιστο ρυθμό αύξησης. Η εν λόγω υπέρβαση του συνιστώμενου μέγιστου ρυθμού αύξησης των καθαρών εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών δαπανών αντιστοιχεί σε 0,6 % του ΑΕΠ το 2024. Ωστόσο, οι καθαρές δαπάνες το 2023 ήταν χαμηλότερες από τις αναμενόμενες κατά τον χρόνο έκδοσης της σύστασης (κατά 3,3 % του ΑΕΠ). Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι η σύσταση για το 2024 διατυπώθηκε με όρους ρυθμού αύξησης, η αξιολόγηση της συμμόρφωσης πρέπει επίσης να λάβει υπόψη το αποτέλεσμα βάσης από το 2023. Εάν οι καθαρές δαπάνες το 2023 ήταν οι ίδιες με τις αναμενόμενες κατά τον χρόνο έκδοσης της σύστασης, ο προκύπτων ρυθμός αύξησης των καθαρών δαπανών το 2024 θα ήταν χαμηλότερος από τον μέγιστο συνιστώμενο ρυθμό αύξησης κατά 2,7 % του ΑΕΠ. Συνολικά, εκτιμάται ότι οι καθαρές εθνικά χρηματοδοτούμενες πρωτογενείς δαπάνες ενδέχεται να μη συνάδουν πλήρως με τη σύσταση.

(17) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στη Βουλγαρία να λάβει μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας τα οποία είναι σε ισχύ και να χρησιμοποιήσει τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Το Συμβούλιο διευκρίνισε περαιτέρω ότι, εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων μέτρων στήριξης ή τη συνέχισή τους, η Βουλγαρία θα πρέπει να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω μέτρα στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος[18] των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας εκτιμάται σε 0,0 % του ΑΕΠ το 2023 και προβλέπεται να είναι 0,0 % το 2024 και το 2025. Τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας καταργήθηκαν σταδιακά το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Αυτό συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου.

(18) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Βουλγαρία να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και

---

16 Σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Βουλγαρίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 της Βουλγαρίας (ΕΕ C 312 της 1.9.2023, σ. 13).

17 Ως καθαρές πρωτογενείς δαπάνες ορίζονται οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δαπάνες εκτός i) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, ii) των δαπανών για τόκους, iii) των δαπανών για την κυκλική ανεργία και iv) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

18 Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και των δαπανών και, κατά περίπτωση, χωρίς τα έσοδα από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας.

άλλων κονδυλίων της ΕΕ, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να μειωθούν στο 2,1 % του ΑΕΠ το 2024 (από 2,7 % του ΑΕΠ το 2023). Η μείωση αυτή οφείλεται εν μέρει στη λήξη της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020 των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, για την οποία τα κονδύλια ήταν διαθέσιμα έως το 2023, αλλά υπερβαίνει τη μείωση που μπορεί να εξηγηθεί από το μερίδιο της εθνικής συγχρηματοδότησης. Ως εκ τούτου, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις κινδυνεύουν να μη συνάδουν με τη σύσταση του Συμβουλίου. Αντίστοιχα, οι δημόσιες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με έσοδα από ταμεία της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, αναμένεται να μειωθούν στο 0,8 % του ΑΕΠ το 2024, από 1,2 % του ΑΕΠ το 2023. Η μείωση αυτή οφείλεται στη λήξη της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020 των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, για την οποία τα κονδύλια ήταν διαθέσιμα έως το 2023.

(19) Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων και με παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής, οι εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 2,9 % του ΑΕΠ το 2025. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί στο 24,6 % έως τα τέλη του 2025.

(20) Υπάρχει περιθώριο για αύξηση της αποδοτικότητας της διαχείρισης των δημόσιων επενδύσεων με την εντατικοποίηση της εφαρμογής βασικών μέτρων. Η Βουλγαρία εξακολουθεί να παρουσιάζει ελλείψεις σε βασικούς τομείς, όπως η ευθυγράμμιση μεταξύ των επενδυτικών αποφάσεων και των μακροπρόθεσμων στρατηγικών στόχων και η έγκαιρη εκτέλεση των κεφαλαιουχικών δαπανών. Δεν έχουν ακόμη θεσπιστεί τυποποιημένες διαδικασίες για την επιλογή και την αξιολόγηση των έργων με βάση αντικειμενικά κριτήρια οικονομικής αποδοτικότητας.

(21) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Αυτές αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να προχωρήσει ταχέως η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της Βουλγαρίας μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου έως τον Αύγουστο του 2026, είναι αναγκαίο η Βουλγαρία να επιταχύνει σημαντικά την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων, βελτιώνοντας τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης αλλά και τη διαχείριση των δημόσιων επενδύσεων. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την ψηφιοποίηση των διοικητικών διαδικασιών και για τη βελτίωση της ποιότητας των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων. Η πρόσληψη, η κατάρτιση και η διατήρηση ταλαντούχων υπαλλήλων είναι καίριας σημασίας για τη δημιουργία μιας ικανής διοίκησης τόσο σε κεντρικό όσο και σε τοπικό επίπεδο. Το νομικό πλαίσιο για τις επιχειρήσεις εξακολουθεί να συνιστά βασικό πρόβλημα για τις εταιρείες, οι μισές από τις οποίες το θεωρούν κύριο εμπόδιο για την πραγματοποίηση μακροπρόθεσμων επενδύσεων. Περίπου το 53 % των επενδυτών δεν είναι πεπεισμένοι ότι οι επενδύσεις τους προστατεύονται από τον νόμο και τα δικαστήρια. Όλα αυτά τα στοιχεία θα βελτιώσουν επίσης το επιχειρηματικό περιβάλλον στη Βουλγαρία. Η ταχεία

συμπερίληψη κεφαλαίου για το REPowerEU στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα επιτρέψει τη χρηματοδότηση πρόσθετων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για τη στήριξη των στρατηγικών στόχων της Βουλγαρίας και της ΕΕ στον τομέα της ενέργειας και της πράσινης μετάβασης. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει αναγκαία για να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση της επιτυχούς υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(22) Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των ταμείων της πολιτικής συνοχής, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060, η Βουλγαρία οφείλει να επανεξετάσει κάθε πρόγραμμα έως τον Μάρτιο του 2025, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις οικείες ειδικές συστάσεις του 2024, καθώς και το οικείο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα. Η επανεξέταση αυτή αποτελεί τη βάση για την οριστική κατανομή της ενωσιακής χρηματοδότησης που περιλαμβάνει κάθε πρόγραμμα. Η Βουλγαρία έχει σημειώσει πρόοδο ως προς την εφαρμογή της πολιτικής συνοχής και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα. Η Βουλγαρία αντιμετωπίζει μείωση του πληθυσμού και σημαντικές περιφερειακές ανισότητες, ιδίως με τις τρεις βόρειες περιφέρειες να εξακολουθούν να υστερούν. Είναι κρίσιμης σημασίας να επιταχυνθεί η εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και να ενισχυθεί η διοικητική ικανότητα σε όλα τα επίπεδα. Οι προτεραιότητες που συμφωνήθηκαν στα προγράμματα εξακολουθούν να είναι συναφείς. Η ικανότητα των περιφερειακών και τοπικών φορέων να εφαρμόζουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις στις επενδύσεις σε τοπικό επίπεδο παραμένει καίριας σημασίας. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να προωθηθούν περιφερειακά και τοπικά δίκτυα στήριξης της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας μέσω στοχευμένων μέτρων για τη μεταφορά τεχνολογίας και την εμπορική εκμετάλλευσή της. Οι επενδύσεις στις βιώσιμες μεταφορές, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης σιδηροδρομικών και οδικών υποδομών, καθώς και η ενδοτροπικότητα παραμένουν προτεραιότητες. Η υλοποίηση των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης χρήζει ιδιαίτερης προσοχής, μεταξύ άλλων όσον αφορά την αποτελεσματική διακυβέρνηση, τον συντονισμό και την ικανότητα των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών φορέων. Είναι επίσης αναγκαίο να συνεχιστούν οι πράσινες επενδύσεις, ιδίως για τη βελτίωση της διαχείρισης του νερού, της παροχής πόσιμου νερού και της επεξεργασίας λυμάτων, καθώς και για την αποτελεσματική διαχείριση των αποβλήτων και των πόρων. Εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις εργατικού δυναμικού, οι οποίες επηρεάζουν ιδίως τα επαγγέλματα που σχετίζονται με κοινωνικές υπηρεσίες, όπως οι νοσηλευτές. Μολονότι η ανεργία είναι γενικά χαμηλή, παραμένει πολύ υψηλότερη μεταξύ των ευπαθών ομάδων (νέοι, άτομα με αναπηρία και Ρομά) και σε ορισμένες περιφέρειες, γεγονός που υποδηλώνει ότι υπάρχει δυνατότητα αύξησης του εργατικού δυναμικού. Τα μέτρα ενεργητικής πολιτικής για την αγορά εργασίας, ιδίως για ομάδες που βρίσκονται ακόμη μακριά από την αγορά εργασίας, και οι επενδύσεις στην απόκτηση δεξιοτήτων, ιδίως για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, παραμένουν προτεραιότητες. Η ύπαρξη ενός ποιοτικού και χωρίς αποκλεισμούς εκπαιδευτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά, παραμένει σημαντική. Παρά τη σταδιακή μείωση, η Βουλγαρία έχει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά πληθυσμού που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, μεταξύ των οποίων περισσότερα από 1 στα 3 παιδιά και πάνω από 1 στα 3 ηλικιωμένα άτομα (65+). Το ποσοστό είναι επίσης σημαντικά υψηλότερο για τα άτομα με αναπηρία και τους Ρομά. Επιπλέον, οι εισοδηματικές ανισότητες είναι

σημαντικές. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων θα συμβάλει επίσης στη στήριξη της ανοδικής κοινωνικής σύγκλισης, σύμφωνα με την ανάλυση ανά χώρα δεύτερου σταδίου που πραγματοποίησαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής με βάση τα χαρακτηριστικά του πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης[19]. Η Βουλγαρία θα μπορούσε επίσης να αξιοποιήσει την πρωτοβουλία της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη, μεταξύ άλλων για την αύξηση των επενδύσεων στην ψηφιοποίηση, σε καθαρές και αποδοτικές ως προς τη χρήση των πόρων τεχνολογίες και στον πράσινο βιομηχανικό μετασχηματισμό. Η πρωτοβουλία αυτή θα μπορούσε να βοηθήσει τη Βουλγαρία να υλοποιήσει τις δεσμεύσεις της για καθαρή τεχνολογία και για κυκλική και χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών οικονομία με τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσής της και να διασφαλίσει μια συνεκτική προσέγγιση για την προώθηση της βιομηχανικής βιωσιμότητας.

(23) Η Βουλγαρία αντιμετωπίζει διάφορες προκλήσεις που σχετίζονται με την απανθρακοποίηση της οικονομίας και την παραγωγή ενέργειας, τις βιώσιμες μεταφορές, καθώς και την ποιότητα της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων. Αυτές θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν περαιτέρω, πέραν του πεδίου εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής.

(24) Η πρόσβαση σε καθαρή και οικονομικά προσιτή ενέργεια εξακολουθεί να συνιστά προτεραιότητα για τη Βουλγαρία. Η χώρα έχει μεν σημειώσει περιορισμένη πρόοδο, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν περαιτέρω διαρθρωτικές προκλήσεις. Ειδικότερα, η αναβολή της ελευθέρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας —μία από τις βασικές μεταρρυθμίσεις για την απανθρακοποίηση στο πλαίσιο του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας— παρεμποδίζει τη μετάβαση σε καθαρή και οικονομικά προσιτή ενέργεια. Επιπλέον, τα συστήματα τηλεθέρμανσης στη Βουλγαρία είναι συχνά σε κακή τεχνική κατάσταση και τα περισσότερα από αυτά βασίζονται κυρίως στο φυσικό αέριο ή στον άνθρακα. Το 2023, η ανάπτυξη ηλιακών φωτοβολταϊκών εμφάνισε σημαντική αύξηση, με νέα εγκατεστημένη δυναμικότητα άνω των 1,2 GW, ανεβάζοντας το σύνολο σε σχεδόν 3 GW. Ωστόσο, η εγκατεστημένη αιολική δυναμικότητα παρέμεινε στάσιμη την τελευταία δεκαετία, με συνολικά 700 MW σε χερσαίες εγκαταστάσεις, παρά τη δυνατότητα που έχει η αιολική ενέργεια να ενισχύσει την ικανότητα εξισορρόπησης του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας κατά τις περιόδους εκτός αιχμής. Το αναξιοποίητο τεχνικό δυναμικό της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας εκτιμάται σε 26 GW[20]. Ταυτόχρονα, η έλλειψη επαρκούς αποθήκευσης ενέργειας είναι όλο και πιο εμφανής, ιδίως κατά τις ώρες ηλιοφάνειας, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο τη συνεχή ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε κλίμακα δικτύου στη Βουλγαρία. Παρά την ανεπτυγμένη διασύνδεση ηλεκτρικής ενέργειας με τους γείτονές της, συμπεριλαμβανομένης μιας νέας γραμμής 400 kV με την Ελλάδα (ΕΚΕ Maritsa East – Νέα Σάντα), εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής. Η κατάσταση θα μπορούσε να βελτιωθεί με την ανάληψη περαιτέρω δράσης για τη βελτίωση της διαχείρισης των δικτύων με την εισαγωγή στοιχείων έξυπνου δικτύου, όπως η χρήση έξυπνων μετρητών και η λήψη μέτρων απόκρισης από την πλευρά της ζήτησης. Μολονότι έχουν σημειωθεί μικρές βελτιώσεις στους δείκτες ενεργειακής φτώχειας στη Βουλγαρία, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά προβλήματα. Το ποσοστό του πληθυσμού που δεν μπορούσε να θερμάνει επαρκώς το σπίτι του ήταν 22,5 % το 2022, το υψηλότερο ποσοστό εντός

19 SWD(2024) 132 final.

20 Παγκόσμια Τράπεζα, Offshore Wind Energy Potential in the Black Sea [Δυναμικό υπεράκτιας αιολικής ενέργειας στον Εύξεινο Πόντο], Ουάσινγκτον, Μάρτιος 2020.

της ΕΕ, πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ (9,3 %). Μολονότι η Βουλγαρία έχει υιοθετήσει επίσημο ορισμό για την ενεργειακή φτώχεια, δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί πλήρως συγκεκριμένα καθεστώτα στήριξης, ενώ το τρέχον στοχευμένο επίδομα θέρμανσης παραμένει περιορισμένο τόσο ως προς τη διάρκεια όσο και ως προς την κάλυψη.

(25) Οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις μεταφορές προκαλούν σημαντική ανησυχία για τη Βουλγαρία, ιδίως από τις οδικές μεταφορές, όπου οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου αυξήθηκαν κατά 29 % το 2022 (σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005). Η χρήση επιβατικών αυτοκινήτων παραμένει υψηλή, ενώ το ποσοστό των ηλεκτρικών οχημάτων με συσσωρευτή εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλό. Επιπροσθέτως, η υποδομή φόρτισης είναι ακόμη ανεπαρκής, με ένα μόνο σημείο φόρτισης για κάθε τρία ηλεκτρικά οχήματα, γεγονός που εμποδίζει τη διάδοση της ηλεκτρικής κινητικότητας. Επιπλέον, οι σιδηροδρομικές υποδομές της Βουλγαρίας υπολείπονται του μέσου όρου της ΕΕ, με συγκεκριμένες ανισότητες μεταξύ βόρειων και νότιων περιφερειών. Η ενίσχυση των επενδύσεων στο σιδηροδρομικό δίκτυο της χώρας και η αύξηση του αριθμού των πρωτοβουλιών για βιώσιμες αστικές μεταφορές είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της συνδεσιμότητας των μεταφορών μεταξύ βόρειων και νότιων περιφερειών, μεγάλων αστικών κέντρων και αγροτικών και περιφερειακών περιοχών, καθώς και για την ολοκλήρωση των συνδέσεων με το δίκτυο ΔΕΔ-Μ.

(26) Παρά ορισμένες τροποποιήσεις του κανονιστικού πλαισίου στο πλαίσιο του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα στη Βουλγαρία είναι πενιχρά και έχουν επιδεινωθεί περαιτέρω. Η χώρα κατέγραψε χαμηλότερα αποτελέσματα στις τελευταίες διεθνείς αξιολογήσεις σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Τα ποσοστά των μαθητών με χαμηλές επιδόσεις στα μαθηματικά, την ανάγνωση και τις θετικές επιστήμες —όπως προκύπτει από το Πρόγραμμα Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών του ΟΟΣΑ— είναι μεταξύ των πιο ανησυχητικών στην ΕΕ. Το 53,5 % των ατόμων ηλικίας 15 ετών δεν διαθέτουν το ελάχιστο επίπεδο επάρκειας στα μαθηματικά, το 52,9 % στην ανάγνωση και το 48 % στις θετικές επιστήμες, με πολύ υψηλά ποσοστά μεταξύ των μαθητών από μειονεκτούντα περιβάλλοντα. Οι εθνικές τυποποιημένες εξετάσεις αποκαλύπτουν μεγάλες και αυξανόμενες ανισότητες ως προς τα αποτελέσματα, καθώς και έντονο κοινωνικό διαχωρισμό στο βουλγαρικό εκπαιδευτικό σύστημα. Περίπου το 50 % των εκπαιδευτικών είναι τουλάχιστον 50 ετών, ενώ αρχίζουν να εμφανίζονται και ελλείψεις εκπαιδευτικών. Παρά ορισμένες βελτιώσεις, εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα όσον αφορά τη βελτίωση της αρχικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών και τη διαρκή επαγγελματική εξέλιξη, ώστε να καταστούν ευχερέστερες οι βελτιώσεις στην ποιότητα και την ισότητα της εκπαίδευσης. Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση βελτιώθηκε τα τελευταία χρόνια, αλλά παραμένει ιδιαίτερα υψηλό μεταξύ των Ρομά, καθώς και στις αγροτικές περιοχές. Επιπλέον, η χαμηλή συμμετοχή των ενηλίκων στη εκπαίδευση (9,5 % έναντι 39,5 % του μέσου όρου της ΕΕ) μεταφράζεται σε ανεπαρκείς ή ακατάλληλες δεξιότητες, δημιουργώντας, ως εκ τούτου, εμπόδια στην απασχολησιμότητα και τη συνολική ανταγωνιστικότητα. Το κανονιστικό πλαίσιο για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θεσπίζει υποχρεωτικές ικανότητες σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος ως μέρος της γενικής επαγγελματικής κατάρτισης για όλα τα επαγγέλματα. Επιπλέον, τα σχέδια δίκαιης μετάβασης για τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα περιλαμβάνουν διάφορα μέτρα που καλύπτουν την επανειδίκευση του εργατικού δυναμικού και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στις εν λόγω περιφέρειες της Βουλγαρίας. Τα επίπεδα ψηφιακών δεξιοτήτων παραμένουν πολύ χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ (35,5 % έναντι

55,5 % το 2023) και επηρεάζουν την απασχοληνσιμότητα. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, υπάρχει ένα φιλόδοξο έργο που χρηματοδοτείται από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, το οποίο αποσκοπεί στη βελτίωση της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανειδίκευσης του εργατικού δυναμικού, εστιάζοντας στις ψηφιακές δεξιότητες — ωστόσο η υλοποίησή του έχει καθυστερήσει.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Βουλγαρία να λάβει μέτρα το 2024 και το 2025 προκειμένου:

1. Να υποβάλει εγκαίρως το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του μεταρρυθμισμένου Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, να περιορίσει την αύξηση των καθαρών δαπανών[21] το 2025 σε ρυθμό που να συνάδει με τη διατήρηση του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη και με τη διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε συνετό επίπεδο σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα.

2. Να επιταχύνει σημαντικά την υλοποίηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, διασφαλίζοντας την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων έως τον Αύγουστο του 2026, βελτιώνοντας τη λειτουργία και ενισχύοντας την ικανότητα της δημόσιας διοίκησης, μεταξύ άλλων και σε περιφερειακό επίπεδο, αυξάνοντας την ποιότητα των διαδικασιών σύναψης συμβάσεων και ενισχύοντας την ανεξαρτησία και τη λειτουργία των ρυθμιστικών αρχών. Να οριστικοποιήσει ταχέως το κεφάλαιο για το REPowerEU. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στις συμφωνηθείσες προτεραιότητες, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις δυνατότητες που παρέχει η πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

3. Να βελτιώσει την εκπαίδευση και την κατάρτιση, και για τις μειονεκτούσες ομάδες, ενισχύοντας την κατάρτιση των εκπαιδευτικών και εφαρμόζοντας μεθόδους διδασκαλίας και μάθησης με βάση τις ικανότητες. Να αντιμετωπίσει τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού και να βελτιώσει τις δεξιότητες των εργαζομένων για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας και τη στήριξη της πράσινης μετάβασης.

[21] Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, ως «καθαρές δαπάνες» νοούνται οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση των δαπανών για τόκους, των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

4. Να μειώσει την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και να επιταχύνει τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας, ιδίως με τη μετάβαση σε ανανεώσιμες πηγές στον τομέα της τηλεθέρμανσης και την ανάπτυξη εγκαταστάσεων αιολικής ενέργειας. Να εξασφαλίσει επαρκείς ικανότητες αποθήκευσης, ώστε να αυξηθεί η ευελιξία του ενεργειακού συστήματος. Να ενισχύσει την υποδομή του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας με την εισαγωγή στοιχείων έξυπνου δικτύου και την αύξηση της διασύνδεσης με τις γειτονικές χώρες. Να αντιμετωπίσει την ενεργειακή φτώχεια εφαρμόζοντας στοχευμένα μέτρα για τη μείωση του ποσοστού του πληθυσμού που δεν μπορεί να διατηρήσει επαρκώς ζεστά τα σπίτια του. Να προωθήσει την ανάπτυξη και τη χρήση βιώσιμων αστικών και σιδηροδρομικών μεταφορών, μεταξύ άλλων επιταχύνοντας την ανάπτυξη των αναγκαίων υποδομών.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο/Η Πρόεδρος